

Köy Enstitüleri

ISSN: 1304-0227

İki Ayda Bir Yayınlanır.

Sayı 16 / Eylül-Ekim 2009

Yönetimden

Yaz bitti. İlk ve orta dereceli okullarımızla, üniversitelerimiz 2009 – 2010 öğretim yılına başladılar. Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı olarak yeni öğretim yılında tüm öğrencilerimize ve öğretmenlerimize başarılı bir yıl diliyoruz.

Okullarımız açıldı açılmasına ama ulusal basında eğitim dizgemizin içinde bulunduğu sorunlara yönelik haberlerin ardı arkası kesilmiyor. Bu ve bu alanda açıklanan raporlar gösteriyor ki, eğitim dizgemizin içinde bulunduğu sorunları çözebilmek için çok kapsamlı çalışmalar gerekmektedir.

Eğitim emekçilerinin tüm çabalarına rağmen, yıllardır uygulanan neo liberal politikalar, eğitimi bir kamu hizmeti olmaktan çıkarmaya yönelik tasarımlar, eğitimin bugünkü duruma gelmesine en büyük etken olarak söylenebilir.

EĞİTİM SEN her yıl eğitim öğretim yılı başında eğitimin durumuna yönelik bir rapor yayınlıyor. Bu yıl yayınlanan rapordan bazı alıntılar yaparak, eğitim dizgemizin içinde bulunduğu durumu gözler önüne sermek olanaklı;

- Türkiye’de 2009 yılı itibarıyla eğitim sürecinde olması gereken belli bir bölümü eğitim hakkından yararlanamamaktadır. İlköğretim zorunlu olmasına karşın, İlköğretim çağ nüfusunun yaklaşık % 5’i eğitim hakkından yararlanamamaktadır. Yine ortaöğretim çağ nüfusunun % 42’si öğretime devam etmemekte ya da edememektedir. Yapılan araştırmalara göre 1999 – 2005 yılları arasında toplam 436 bin 614 çocuk ilköğretim diplomasına sahip olmadan hayata atılmış durumdadır.
- TÜİK 2008 verilerine göre 6 yaş ve üstü Türkiye nüfusunu oluşturan 64 milyon 241 bin 226 kişinin 4 milyon 930 bin 12’si hala okuma yazma bilmemektedir. Okuma yazma bilmeyenlerin içinde kadınların oranı % 79.98’dir.
- Okul öncesinde okul sayısı 23.653, derslik sayısı 39.481, öğrenci sayısı 804.765, öğretmen sayısı ise 47.633’dür. Okul öncesi eğitim ülke çapına yaygınlaşmamıştır.
- İlköğretimde okul sayısı 33.769, derslik sayısı 320.393 öğrenci sayısı 10.709.920, öğretmen sayısı ise toplam (Kadro + sözleşmeli) 453.318’dir. İlköğretim rakamlarına baktığımızda derslik başına 34 öğrenci düşüyor gibi görünmektedir. Ancak gerçekler belirtilen rakamlardan tamamen farklıdır. İkili öğretim sorunu hala çözülememiştir. Özellikle kent merkezlerinde derslik başına 40 – 45 öğrenci düşen okullar olduğu bilinmektedir.
- İlköğretimde öğrencilerin 24 kişilik sınıflarda normal (Tekli) eğitim görebilmeleri için gerekli olan derslik sayısı 125 bin 853’dür.
- Ortaöğretimde okul sayısı 8.675, derslik sayısı 109.042, öğrenci sayısı 3.837.164, öğretmen sayı-

sı (Kadro + Sözleşmeli) 196.713’tür. Bu rakamlara göre derslik başına düşen öğrenci sayısı 35 olarak hesaplanmaktadır. Ancak kent merkezlerinde ve yoksul ailelerin yaşadığı yerlerde sınıf mevcutları bu rakamın çok üzerindedir.

- Yükseköğretimde 94 devlet üniversitesi, 45 vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 139 üniversite bulunmaktadır. Yükseköğretimin tüm kademelerinde (Önlisans, lisans ve lisansüstü) öğrenim gören öğrenci sayısı 2 milyon 924 bin 281, görev yapan öğretim elemanı sayısı 100 bin 504’tür. Üniversitede okuyan öğrenci sayısı hızla artarken, öğretim elemanı sayısındaki artış yüzde 50’nin altında kalmış olması dikkat çekicidir.
  - Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu (YURT KUR) bünyesinde 229 devlet yurdunun 208 bin 869 kapasitesi bulunmaktadır. Yeni kayıt yaptırılan öğrencilerin sayısı dikkate alındığında yükseköğretim yurtlarının çok yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Devlet yurtları bu durumdayken, Türkiye’de 3.423 özel yurt bulunmaktadır ve bu yurtların kapasitesi 296 bin 132’dir. Başka bir ifade ile özel yurtlar hem sayı hem de kapasite olarak devlet yurtlarından daha fazla sayıdadır. Özel yurtların kapasitesi, devlet yurtlarından 87.263 daha fazladır. Devlet yurtlarında barınma imkânı bulamayan çok sayıda üniversite öğrencisi her yıl ya ekonomik olarak daha pahalı ya da çeşitli cemaat ve tarikatların denetiminde faaliyet gösteren yurtlara gitmek zorunda kalmaktadır.
  - Eğitime ayrılan bütçe yüzde 10.64’tür. Bu bütçenin yüzde 65’i personel harcamalarına ayrılmakta, eğitimin finansmanı öğrencilerin, dolayısıyla velilerin omuzlarına yıkılmıştır.
  - Türkiye’de eğitim kademelerine göre öğrenci başına harcama (ABD doları) İlköğretimde 1.130, Ortaöğretimde 1.834, Yükseköğretimde 4.648’dir. Türkiye bu rakamlarla OECD Ülkeleri içinde son sıralarda yer almaktadır.
  - Eğitim dizgesi içinde dikkat çeken bir diğer nokta, yıllardır eğitimin kanayan yarası olan dersane sisteminin daha da büyümesidir. 2002 yılında özel dersane sayısı 2.122 iken 2008 yılında bu rakam 4.031’e ulaşmıştır. 2009 yılı rakamlarına göre 81 ilde toplam 4.222 dersane faaliyet göstermektedir.
- (EĞİTİM SEN 2009 –2010 Eğitim Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu)**
- Dileğimiz eğitim dizgemizin sorunlarının bir an önce çözümlenerek çağdaş eğitimin ülkemizde de tam olarak uygulanabilmesi. 2009 yılında ülkemiz bu sorunları içinde taşıyan bir eğitim dizgesini hak etmiyor...

Yeni sayımızda görüşebilmek dileğiyle...

Köy Enstitülerine Yaklaşım

Planlama

Cumhuriyetin kuruluşundan 60-70 yıl sonra öğretmenlik eğitiğim görmemiş 150 bin kadar yüksek öğrenimli genç öğretmenliğe atanmışsa, bir yerde öğretmen yığılması varken başka bir yerde öğretmen açığı varsa, binlerce okul ikili öğretim yapıyorsa, yüz binlerce çocuk birleştirilmiş sınıflarda okuyorsa, 60-70 kişilik sınıflarda öğrenim görülüyorsa, ilköğretim zorunlu ve devlet okullarında parasız hükmü yasalarda varken 2009 yılında 5-6 milyon kişi okur-yazar bile değilse, her yıl yüzbinlerce çocuk ilköğretime kayıtlanmıyorsa, on binlerce üniversite mezunu işsiz boş geziyorsa ya Türkiye’de eğitimleşme planlaması yoktur ya da planlı şekilde eğitimsizlik öngörülmektedir.

Ama Türkiye’de bir dönem oldu ki gerçek anlamda planlama yapıldı ve uygulandı. Bu dönem Köy Enstitüleri dönemidir (1936-1946). Köy Enstitüleri Yasası Meclis’te konuşulurken 17 Nisan 1940’ta zamanın Milli Eğitim Bakanı Hasan-Âli Yücel şöyle der: “Aynı zamanda bir program mahiyetinde olan bu kanunun ilk hedefine bizim hesabımıza göre on beş sene de varacağız.” İlk hedef ilk öğretimin yüzde yüz gerçekleştirilmesidir.

Köy Enstitüleri döneminde planlama işi Köy Enstitülerinin kurulmasıyla başlar. Bir köy enstitüsü açılıca o enstitünün öğretmen ve idarecileri tarafından bölgedeki bütün köyleri tarar. Tarama köye gidilerek, gerekirse günlerce kalınarak yapılır. Taramanın sonucuna göre köye hangi tip okul yapılacağı kaç öğretmen ve/veya eğitmen verileceği, hangi yıl okul açılacağı planlanması yapılır. Hedef 1955-56 öğretim yılına kadar okulsuz köy, öğretmensiz okul bırakmamak olduğundan her yıl enstitüye kaç eğitmen ve öğretmen aday alınacağı ne kadar mezun verileceği de planlanır.

1944 yılına kadar 20 Enstitü açılmıştır. Enstitülerin yaptığı planlamalar birleştirilince Türkiye planlaması ortaya çıkar (1945). Herhangi bir köylü köyüne hangi yıl okul açılacağını bölgesinin köy enstitüsünden öğrenilebilir hale gelmiştir. Bu genel planlama dışında okul açılma sırası gelen köye açılıştan üç yıl önce tekrar gidilir. Üç yıl sonunda okulun hazır olması için yapılacaklar planlanır. Ayrıca öğretmenin işe başlayışından itibaren o köyde beş yıl içinde yapılacak işler de plana bağlanır. Bu planın bir örneği mezun olup köye giderken öğretmene verilir. Planın uygulanıp uygulanmadığı en-

stitüce sürekli kontrol edilir.

İlk yıllar bu üç yıl uygulamasında bazı aksaklıklar oldu. Bazı köyler okullarını bir ya da iki yılda bitirmeleri için zorlandı.

Plan enstitülerin kapatılma süreci başlatılınca kadar oldukça muntazam uygulanmıştır. Uygulamanın kolay oluşunun başlıca dört nedeni şunlardır:

1- Sorunun hükümet sorunu olarak ele alınması.

2- Köy Enstitülerinin bölgesel kurumlar oluşu ve bölgesel planlamanın bölgenin Köy Enstitüsü tarafından yapılmış olması.

3- Öğrenciler parasız yatılı okuduklarından belirli bir süre atandıkları yerde çalışmakla zorunlu olmaları.

4- Köydeki öğrencilerin okullara devamları için ciddi yasal önlemler alınması ve uygulanmış olması.

5- Böyle kuralların konmuş, önlemlerin olması ama daha çok köy çocuklarının öğrenme istekleri nedeniyle öğrenci sayılarında Türkiye çapında büyük artmalar oldu. 1946 yılından sonra enstitülerin kapatılma süreci başlayınca plan düşüncesi pilav düşüncesine dönüştü. Sonuç bugün bile okula hiç gidememiş okur-yazar olmayan 5-6 milyon nüfus.

Mevcut düzensizliğin, başıboşluğun önüne geçilmesi gerekir. Pratik, uygulanabilir önlemler alınmalıdır. Köy Enstitüleri sisteminde uygulanmış yollar akla gelebilir. Tümünden parasız eğitim yoluyla öğretmen olacaklar için zorunlu hizmet uygulaması getirilebilir. Bölgesel üniversiteler veya öğretmen üniversiteleri kurulabilir ve bunlar planlamadan, iş başında yetiştirilmelerden sorumlu olabilirler. Ya da akla gelebilecek başka yöntemler.

*Bağışlarınız için:
Posta Çeki No: 524699*

*Ziraat Bankası Kızılay Şubesi
3902 9247-5003*

10 Ekim 2009 Fakir Baykurt Anma Açıkoturum soldan sağa:
Ümit Sarıaslan, Erdal Atıcı, Mustafa Şerif Onaran

Destekleyen Kurumlar adına konuşma Eğitim Sen 2 Nolu
Şube Mali Sekreteri Hüseyin Köklü

Fakir Baykurt Anma destekleyen kurumlar adına konuşma
EĞİT DER Genel Başkanı Nihat Eren

Sanatçı Çetin Gül Fakir Baykurt'un sevdiği türküleri okudu

Destekleyen Kurumlar adına konuşma
Ülkü Günay ÇYDD Ankara Şubesi Başkanı

Destekleyen Kurumlar adına konuşma Edebiyatçılar Derneği
Genel Sekreteri Ayça Bilgin

Vakfımızdan Haberler

FAKİR BAYKURT'U ÖLÜMÜNÜN 10. YILINDA ANDIK

Köy Enstitülü yazar, şair, öğretmen örgütü önderi Fakir Baykurt'u, 10 Ekim 2009 Cumartesi günü, saat 13.30 da Ankara'da Petrol İş Konferans Salonunda, Vakfımızın düzenlediği ve Cumhuriyet Gazetesi, Eğit- Der, Edebiyatçılar Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Ankara Şubesi, Eğitim Sen Ankara 2 Nolu Şube, Ankara Emekli Öğretmenler Derneği'nin desteklediği bir etkinlikle andık.

Etkinlikte ilk olarak bağlama sanatçısı Çetin Gül, Fakir Baykurt'un sevdiği türküleri seslendirdi.

Destekleyen Kurumlar adına;
EĞİT DER Genel Başkanı Nihat Eren,
Edebiyatçılar Derneği Genel Sekreteri Ayça Bilgin,

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Ankara Şube Başkanı Ülkü Günay,

Eğitim Sen Ankara 2 Nolu Şube Mali Sekreteri Hüseyin Köklü sunuş konuşmalarında Fakir Baykurt'un kurumları açısından değerlendirdiler....

Sunuş konuşmalarından sonra açıkoturuma geçildi...

Açıkoturumu Vakıf Başkanımız Erdal Atıcı yönetti ve "Fakir Baykurt'tan bize kalan" başlıklı bir konuşma yaptı.

Açıkoturumun diğer konuşmacılarından:

Yazar Ümit Sarıaslan: "İşte İnsan: Karanlığın Kuvveti ve Savunma"

Yazar, Eleştirmen Mustafa Şerif Onaran: "Fakir Baykurt'tan Anılar" başlıklı konuşmalarını yaptı...

5 EKİM DÜNYA ÖĞRETMENLER GÜNÜNÜ KUTLADIK...

İLO ile UNESCO'nun öğretmenlerin toplumsal statülerine ilişkin ortak belgeyi kabul ettiği, 5 Ekim 1966 tarihinden beri her yıl "5 Ekim" "Dünya Öğretmenler Günü" olarak 100'den fazla ülkede kutlanan günde vakıf olarak bir basın açıklaması yaptık..

Dünya Öğretmenler Günü'nün, dünya çocukları için daha iyi bir gelecek sağlamada öğretmenlerin rolünün toplumca anlaşılması ve top-

lumun dikkatini öğretmen sorunlarına çekeceğini düşünüyoruz. Dünya Öğretmenler Günü tüm eğitim emekçilerine kutlu olsun...

7 KASIM 2009 FERİT OĞUZBAYIR'I ANIYORUZ...

7 Kasım 2009 Cumartesi günü saat: 13,30'da Vakıf merkezimizde Vakfımızın kurucularından ve onursal başkanımız Ferit Oğuzbayır'ı anıyoruz. Anma etkinliğimizin yöneticisi Gül Coşkun, konuşmacıları; Talip Apaydın, Mustafa Aydoğan...

KÖY ENSTİTÜLERİNE İLİŞKİN FOTOĞRAF, BELGE, MEKTUP, KİTAP GİBİ ÖNEMLİ KAYNAKLARI BELGELİĞİMİZE KAZANDIRALIM...

Kurucu üyelerimizden ve Köy Enstitülü öğretmenlerimizden ellerinde bulunan Köy Enstitü yıllarına ait fotoğraf, belge, mektupları bir örneğini belgeliğimize kazandırmak ve aslını geri vermek koşuluyla istiyoruz. Vakfımız gelecek kuşaklara bu belgeleri ulaştırmak için elinden gelen tüm gayreti göstermektedir. Her geçen gün kurumsallaşan Vakfımızın kuruluş gerekçelerinden en önemlisi de budur...

TÜYAP İSTANBUL KİTAP FUARINA KATILIYORUZ...

Cevat Çapan'ın Onur Konuğu olduğu TÜYAP 28. İstanbul Kitap Fuarı'na katılıyoruz. 31 Ekim - 7 Kasım tarihleri arasında fuarda Ali Kınacı arkadaşımız görev alacak, yapıtlarımızı ve Vakfımızı daha geniş kitlelere tanıtmaya olanağı elde etmiş olacağız...

MUSA UYSAL'I ANIYORUZ...

5 Aralık 2009 Cumartesi günü, Öğretmen Örgütçüsü, Vakfımızın Onur Üyesi Musa Uysal'ı ölümünün 1. yılında EĞİT-DER'le birlikte bir etkinlikle anacağız... Etkinlik Belgesel gösterimi ile başlayacak. Kurumlar adına Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Başkanı Erdal Atıcı, EĞİT-DER Genel Başkanı Nihat Eren konuşacak. Sonrasında "Musa Uysal" konulu açıkoturuma geçilecek. Açıkoturumu; Zeliha Kanalcı yönetecek; konuşmacıları Şihça Yavuz, Dr. Ni-yazi Altunya, Nedim Şahhüseyinoğlu...

Neler Okuyalım

“Dirençli Eğitimci - Örgütçü ve Araştırmacı
Hasan Nedim Şahhüseyinoğlu”

Erdal Atıcı / erdalatici@gmail.com

Hasan Nedim Şahhüseyinoğlu; Vakfımızın Onur Üyesi, hepimizin “Nedim Abi”si, zor zamanlarımızda hep yanımızda olup, söz ve eylemleriyle bize destek olan eğitimci – örgütçü – araştırmacı...

Onun için daha önce **Berfin Bahar** dergisine yazdığım bir yazıda: “Yaşam nedir? İnsan ne için yaşar? Yaşamını neye, niçin adar?” diye sorduktan sonra, “Kimi insan evi barkı, çoru çocuğu için yaşar. Çekilir kendi kozasına, dünya onu ilgilenmez... Kimi insan parasına para katmakla anlamlandırır yaşamını. Boyuna çalışır çabalar. Yetmedi çalıp çırpmaya başlar. Kimi inancına adar kendini, kimi inandığı değerlere... Kötüsü her şeye gözünü kapatmaktır. Gördüğü halde görmektir. Devekusu gibi kafasını kuma gömüp kıcını dışarıda bırakmaktır.

Nazım dizelerinde o insanlara şöyle seslenir; “Akrep gibisin kardeşim. / Korkak bir karanlık içindesin akrep gibi / serçe gibisin kardeşim. / midye gibisin, / midye gibi kapalı, rahat. / Ve sönmüş bir yanardağ ağzı gibi korkunçsun, kardeşim. / Bir değil, / Beş değil, / Yüz milyonlarcasın maalesef...” diye yazdıktan sonra şöyle devam etmişim:

“... İşte o günlerde tanıdım Araştırmacı – Yazar Nedim Şahhüseyinoğlu’nu. O tarihlerde 70 yaşında ak saçlı bir delikanlıydı. Günde iki üç gazete okuyor, piyasada satılan tüm dergileri izlemeye çalışıyordu. Sanırım ilk söyleşimiz kitap ve okuma üzerineydi. Şaşırmıştım bu kadar yayını izlemesine. Kitapları olduğunu biliyordum, ama hiç okumamıştım. Bana ilk imzaladığı kitabı “Cumhuriyet Örnek Köyünün Kuruluş Öyküsü” Kitabıydı. Çok ilginç bir kuruluş öyküsü olan bu köyün – Malatya’da kendi köyü – öyküsünü okudukça çok etkilenmişim. Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Örnek Köyü gibi köyler kurulabilseydi, bugünkü gibi sorunlar yaşar mıydık? ... Sonraki yıllarda daha kitapları çıkar çıkmaz imzalayıp getirdi. Alır almaz hemen okudum. Çoğunun altlarını çizerek, arasına kâğıtlar koyarak okudum. “Onurlu Direniş”, “Demokrasi, Laiklik ve Özgürlük Mücadelesi”, “Hızır Paşalar”, “Demokratik Kitle Örgütleri ve İşlevi”, “Dünden Bugüne Düşünceye ve Basma Sansür”, “Akçadağ Köy Enstitüsü ve Şerif Tekben”, “Yakın Tarihimizde Kitleli Katliamlar” “Bozuk Düzendeki Yaşam”dan

çok yararlandım. Bilgilendim. Başucu kitaplarım oldu. Bu kitaplarla ilgili çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazdım...”

Nedim Şahhüseyinoğlu Akçadağ Köy Enstitüsü’nü bitirdikten sonra öğretmenliğe başlamış, tüm Köy Enstitülü öğretmenlerimize yapılan baskılar ona da yapılmış, ancak o öğretmen örgütlenmesine katıldığından, okuyup yazdığından dolayı bu baskıyı daha da fazla yaşamış. Zaman zaman çok sevdiği öğretmenlik mesleğinden bile uzaklaştırılmışlar onu. Ağır baskılar çok sevdiği mesleğini yapamaz duruma getiren de, emekli olup, maden işçiliğine başlamış. İkinci bir yaşam olmuş onun için işçilik. Maden işçilerinin örgütlenmesi için de çok mücadele etmiş.

Çocukları okuyup iş gücü sahibi olunca Nedim Abi de Ankara’ya taşınmış. Şimdilerde 79 yaşında, okuyup, yazmayı sürdürüyor. Bir süre Vakfımızın Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığını da yaptı. O hiç emekli olmadı. Hiç köşesine çekilmedi. Demokratik kitle örgütlerinde mücadelesini sürdürüyor.

Süleyman Özerol uzun bir çalışma ve araştırma yaparak, Nedim Abi’nin öz yaşam öyküsünü, yazdığı makaleleri, kitapları hakkında çıkan yazıları, yapılan söyleşileri, yakınlarıyla ve mücadele arkadaşlarıyla çektiği fotoğrafları “**Dirençli Eğitimci – Örgütçü ve Araştırmacı Hasan Nedim Şahhüseyinoğlu**” adlı yapıtta topladı.

Süleyman Özerol 1953 yılında Hekimhan – Ballıkaya (Mezirme) köyünde doğdu. İlkokulu burada okudu. Akçadağ İlköğretmen Okulunda yatılı okuyup öğretmen oldu. 1972 – 1981 yılları arasında Urfa, 1981 – 1998 yılları arasında Malatya’da öğretmenlik yaptı. Emekli olunca 1998 Haziranından bu yana Malatya Yorum Gazetesi Yazı İşleri Müdürlüğünü yürütmeye, haftalık yazılar yazmaya başladı. 1983 yılından buyana çevresel halk kültürü derleme ve araştırmaları ile başladığı çalışmalarını sürdürmektedir.

Süleyman Özerol’un “Dirençli Eğitimci – Örgütçü ve Araştırmacı Hasan Nedim Şahhüseyinoğlu” kitabını ilgiyle okudum. Büyük emek isteyen bu yapının bizlere ulaşmasını sağlayan başta yazarı olmak üzere herkese teşekkür ediyorum...

Gençlerin, öğretmenlerin kısacası herkesin bu yapıttan öğreneceği çok şey var. Köy Enstitülü Öğretmenlerimizin yarattığı aydınlanma hiç kimsenin tasası olmasın Anadolu bozkırını ve bizleri aydınlatmaya devam edecek...

Dirençli Eğitimci – Örgütçü ve Araştırmacı Hasan Nedim Şahhüseyinoğlu, Süleyman Özerol, Ürün Yayınları, Mart 2009 Ankara, 347 Sayfa

Neler Okuyalım

Musa Uysal (Emmi):
Yokuşta Yürüyen Adam

Mutahhar Aksarı / muaksari@yahoo.com

Musa Uysal (Emmi) ile ne zaman tanıştım?

1990 yılında Kırıkkale'den Ankara'ya atandığımda sendikal mücadele içinde yer almıştım. Okulumda işyeri temsilcisiydim. Görevimi eksiksiz yerine getirmeye çalışıyordum. Sendikalaşma süreci içinde pek çok kır saçlı, deneyimli büyüğümü tanıdım. Musa Emmi de onların en önde gelenlerindendi. Güven aşıl原因an sakin duruşu, sesini hiç yükseltmeden yaşadıklarını yumuşak ve kararlı biçimde anlatışı, hep birinci çoğul ifade tarzını tercih etmesi çevresinde biz genç öğretmenlerden büyük bir halka oluşmasına neden olmuştu. 1993'ün son aylarında yayımladığı "NEREDEN NEREYE" adlı yaşam öyküsünü okuyunca saygım daha da artmıştı. Önceden sözlü olarak anlattığı yaşam öyküsünü ve mücadelesini daha ayrıntılı olarak okumuştum. 1995'in Nisan ayında başlayan EĞİT-DER'in abece Eğitim ve Kültür Dergisi Yazı Kurulu üyeliğimle birlikte artık daha yakından ve sık karşılaşır olmuştum Musa Emmi ile. Her ay çıkardığımız abece'yi büyük bir titizlikle okur, çabamızı kutlar ve onurlandırır. Son iki yıldır da Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı'ndaki etkinliklerde karşılaşır ve biz gençlere her zaman güç ve cesaret aşıları gülen yüzüyle. Hep sıcak ve sevecen biçimde yaklaşırdı. İdealinin iz sürücüleri olarak kıvanç duyardık. EĞİTİM-SEN'in 3 aylık EĞİTİM ve YAŞAM Dergisi için kendisiyle söyleşi yapma onurunu tattım. Sorularına verdiği yanıtlarda hep serinkanlılık, duruluk ve yılların imbiğinden süzülüp gelen bir örgütçü kimlik görmüştüm. Benim için yaşamımın en mutlu belgesidir o söyleşi. Musa Emmi ile nerede karşılaşsam ellerine uzanır öpmeye çalışırdım. Ama o gülen yüzü ile buna hiç izin vermedi. Sıcak dostluğu ve sevgisiyle hep kucakladı. Övücü cümlelerle bana güç ve destek verdi.

Avukat Şihça Yavuz'un Musa Uysal (Emmi)'nin yaşamöyküsünü nehir bir söyleşi ve "Dostlar Meclisi" diye adlandırılmış dostlarının dilinden anlattığı "Yokuşta Yürüyen Adam" adlı yapıtı okudum. Hem de bir solukta. Yüzyıla aşkın Demokratik Eğitim mücadelesinin ta başından beri içinde -sözcüğün tam anlamıyla göbeğinde- geçen bir yaşama tanık oldum kitapta. TÖDMF, TÖS, TÖB-DER'deki mücadelesine hayran olmamak elde değil. 80 sonrasındaki sendikalaşma sürecinde ışık tutan, yol gösteren, destek veren kimliği/kişiliği ile katkı sunmuş Emmi. Yazılardaki sıfatlandırmalara baktım: "Bir Koca Çınar", "Bir Örgütlenme Ustası ve Eri", "Bir Dost Adam Emmi", "Öğretmenlerin Musa Emmi'si", "Bir Dağ Kartalının Gerçek Masalı", "Çok Yönlü Musa Uysal", "Kehribar Yüzlü Dost", "İyi Öğretmen, İyi İnsan Dost Emmi"... Ne de güzel betimlemiş Dostları Emmi'yi.

"Yokuşta Yürüyen Adam", Musa Uysal (Emmi)'yi ardılı olan bizlere daha yakından tanıtıyor, yaşamına ortak ediyor. Şimdiki ve sonraki eğitimcilerin öğreneceği, örnek alacağı çok şey var bu yapıtta. Emeği geçenlere sonsuz sevgilerimle saygılar sunarım.

Mutlaka okunmalı dememe sanırım gerek yok!

Sayın Kurucu Üyemiz

KÖY ENSTİTÜLÜ ÖĞRETMENLERİMİZE VE YAKINLARINA ÇAĞRI

Vakfımız, ülkemizin insanlık tarihine en önemli katkılarından biri olan Köy Enstitüleri uygulamasının bilgi ve belgelerini derlemek, tanıtmak; bugünün ve geleceğin eğitim politikalarına ışık tutmak amacıyla 19 Aralık 1994 tarihinde kuruldu.

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı olarak **Köy Enstitüleri Destanı**'nı tüm araştırmacılara birinci elden, eksiksiz, yalansız-dolansız aktarma çabalarını sözlü tarih çalışmaları, yayınlar, söyleşiler... v.b.g araçlarla sürdürmekteyiz.

Küreselleşme olgusunun kuşattığı neredeyse akla gelebilen her şeyin alınıp, satılabilir olduğu bir dünyada yaşayabilmek, geleceğe kalabilmek için Köy Enstitülerinin elinde korunmakta olan ve tarihsel, sosyal, kültürel ve teknik değer olarak aktarılması gereken her türlü yazılı ve görsel malzemeyle tarihi yazan / yazacak olanların yapanlara sadık kalmasını sağlamak için **Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Arşivi** oluşturduk ve zenginleştirmeye çalışıyoruz. İşte bu nedenle elinizde bulunan her türlü yazılı evrak, defter, resim, kitap, plân, proje, mühür, damga, rozet, fotoğraf, film, ses ve görüntü bandı, dia (saydam), negatif film, baskı ve benzeri belgeleri ve malzemelere gereksinim duymaktayız.

Köy Enstitülü Öğretmenlerimizin, yakınlarının ve gönül dostlarımızın **Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Arşivi**'ne yukarıda sözünü ettiğimiz belge ve malzemeleri kazandırmakta katkılarını bekler, saygılarımızı sunarız...

**Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı
Yönetim Kurulu Adına
Başkan
Erdal Atıcı**

Yitirdiklerimiz

- 1- Galip Oğuz; 1934-04.09.2009
Düziçi Köy Enstitüsü Mezunu
- 2- Mustafa Ersoy; 1925-10.09.2009
Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü, 1944-45 Mezunu
- 3- Cumali Demirtaş; 16.09.2009
Akçadağ Köy Enstitüsü Mezunu
- 4- Ziya Uysal; 04.09.2009
Düziçi Köy Enstitüsü, 1947-48 Mezunu
- 5- Faik Canselen; 1909-18.09.2009
Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü Müzik Öğretmeni

Bize Gelen Kitaplar

- 1- Ankara Üniversitesi; "Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakültelerinde Lisans ve Lisansüstü Eğitimin İrdelenmesi Çalıştayı"
- 2- Özdemir Şarman; "Tekme"
- 3- Sultan Su Esen; "Keje Maria"
- 4- Recep Bulut; "Yol Düşleri" (22 Adet)
- 5- Recep Bulut; "Halk Trenleri" (22 Adet)
- 6- Nalan Çelik; "Kokulu Saat Çiçeği"

Basından

Anmada, Ümit Sarıaslan, Erdal Atıcı ve Mustafa Şerif Onaran konuşular.

Fakir Baykurt Anıldı

YAZAR, şair, öğretmen örgütü önderi Fakir Baykurt, Ankara'da Petrol-İş Konferans salonunda Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı'nın düzenlediği bir etkinlikle anıldı.

Etkinlikte ilk olarak Bağlama Sanatçısı Çetin Gül, Fakir Baykurt'un sevdiği türküleri seslendirdi. Destekleyen Kurumlar adına; Eğitim-Der Genel Başkanı Nihat Eren, Edebiyatçılar Derneği Genel Sekreteri Ayça Bilgin, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Ankara Şube Başkanı Ülkü Günay, Eğitim Sen Ankara 2 No'lu Şube Mali Sekreteri Hüseyin Köklü sunuş konuşmalarında, Fakir Baykurt'u kurumları açısından değerlendirdiler. Sunuş konuşmalarından sonra açık oturuma geçildi.

Açık oturum Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Başkanı-Eğitimci Yazar Erdal Atıcı yönetti ve "Fakir Baykurt'tan Bize Kalan" başlıklı bir konuşma yaptı.

HALKIN YANINDA BİR YAZAR

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Başkanı Yazar Erdal Atıcı, "Fakir Baykurt iyi bir yazar, şair ve öğretmen örgütü lideriydi. Ortaya koyduğu yapıtlarda, TÖS genel başkanlığı döneminde ve yaşantısında devrimci tavrından hiç ödün vermemiş, baskılara boyun eğmeyerek emperyalizme karşı çıkmış, halkın sömürülmesine karşı mücadele etmiştir. Bu mücadelede eğilmemiş, kırılmamış, boyun eğmemiştir" dedi. Konuşmacı, Fakir Baykurt'tan geriye, yazarlığı ve yapıtları öğretmenlik mesleğiyle ilgili yapıt ve sözleri ve bir öğretmen örgütçüsü olarak mücadelesi gibi çeşitli alanlarda birçok şeyin kaldığını hatırlattı.

Mustafa Şerif Onaran, Fakir Baykurt'tan anılar anlattı. Mustafa Şerif Onaran, "Fakir'in nasıl çalıştığını, Almanya'ya gittiğim ve evinde konuk olduğumda gördüm. Küçük kağıtlara yazarak, notlar alarak, dosyalıyor, zamanı çok iyi kullanıyordu" dedi.

Ümit Sarıaslan ise Baykurt'un mücadeleci yanından örnekler verdiği bir konuşma yaptı. Açık oturum sonunda Talip Apaydın da Fakir Baykurt'la olan arkadaşılığın anılarla anlattı.

12 Ekim 2009, Evrensel Gazetesi.

5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü'nde emekçilerin sorunları bir kez daha gözler önüne serildi.

Çok çalışıp az kazanıyorlar

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - Dünyada 100'den fazla ülkede bugün "5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü" kutlanıyor. Türkiye'de öğretmenlerin iş yükünün fazlalığından ücret düşüklüğüne kadar pek çok sorunu çözüm bekliyor. Türkiye'deki bir öğretmenin Avrupa'daki meslektaşlarına göre ortalama 180 saat daha fazla çalışmasına karşın, yıllık 13 bin dolar daha düşük ücret alması, öğretmene değer verilmediğini ortaya koyuyor.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) hazırladığı "Bir Bakışta Eğitim 2009" adlı rapor, Türkiye'de eğitim emekçilerinin durumun gözler önüne seriyor. Rapora göre, Türkiye'de bir öğretmen yılda toplam bin 832 saat çalışıyor.

Avrupa ülkelerinin ortalamasının bin 652 saat olduğu dikate alındığında Türkiye'deki öğretmenlerin ortalama 180 saat daha fazla çalıştığı ortaya çıkıyor. İskoçya'da bir öğretmen 1365 saat, İspanya'da 1425 saat, Portekiz'de ise 1432 saat çalışıyor.

Türkiye'de okul öncesi eğitimde bir öğretmen başına 26, ilköğretimde bir öğretmen başına 26 ve ortaöğretimde ise bir öğretmen başına 17 öğrenci düşüyor. Her üç okul türünde de Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında birinci sırada yer aldı.

İş yükünde 1. ücrette sonuncu

OECD'nin raporuna göre, 2007 yılında ilköğretim okulunda çalışmaya başlayan öğretmenin başlangıç maaşı yıllık 17 bin 909 dolar olarak hesaplanırken, 2009 yılında aynı ücret 14 bin 63 dolara geriledi. 2007 yılında en üst derecede kadrosu olan bir ilköğretim öğretmenin maaşı 21 bin 623 dolar iken, 2009 yılında bu rakam 17 bin 515 dolara düştü. Liselerde çalışmaya başlayan bir öğretmenin başlangıç maaşı 2007 yılında toplam 18 bin 179 dolar olarak hesaplanırken, 2009 yılında aynı durumdaki bir öğretmenin aldığı maaş krizin etkisiyle 14 bin 63 dolara geriledi. Almanya'da kıdemli bir ilköğretim öğretmenin maaşı ekonomik krize karşın iki yıl içinde 52 bin 62 dolardan 57 bin 630 dolara, kıdemli bir lise öğretmenin maaşı ise 57 bin 671 dolardan 71 bin 546 dolara yükseldi

5 Ekim 2009, Cumhuriyet Gazetesi

Şiir Köşesi

Günle Dokunan

Ahmet Özer

yürüdüm gecenin bir yerlerine tutunarak
gökyüzünü dolduran yıldızlar altında
kalbim suçlanışın akıp giden çağlayanı
ellerimde okunmamış mektuplar mürekkep izleri
gecenin geç bir vaktinde uyandırılmak.

kanı çekilmiş yüzlerin/ağıtların ortasından
kıvılcımlar dağıtan gözlerin erken gidişlerin
şafağın teri alınırda
dilimde buğulu sözler.

çatlıyor bulutlu gökler köpüren ırmaklar
kuşlar bahar nakışını kazıyor dağlara
bir söz tufanı sevincim yüreğimde
yangına tutuluyor solgun sayfalar

şimdi yolunmuş gül bahçelerinin koynunda
yeşeren çocuk sesleridir dünyayı tutan.

KÖY ENSTITÜLERİ VE ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI

Mithatpaşa Cad. 62/21 Yenişehir / ANKARA

Tel&Faks: 0312 425 24 68 - Tel: 0312 419 36 34

<http://www.koyenstitulerivakfi.org.tr>

Yayının Adı

Yayının Türü

Yayın Şekli

Yayın Sahibi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Yayın İdare Adresi

E-Mail

Basım Yeri

Köy Enstitüleri

Yaygın Süreli Yayın

2 Aylık - Türkçe

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Adına ERDAL ATICI

ALİ KINACI

Mithatpaşa Cad. 62-21 YENİŞEHİR / ANKARA

kevakfi@gmail.com

Özyurt Matbaacılık - Büyük San. 1. Cad. Elif Sk. No: 197/237-238 İskitler - Ankara

Tel: 0312 384 15 36 Faks: 0312 384 15 37